

ИЗВЕШТАЈ О РАДУ ИСТОРИЈСКОГ МУЗЕЈА СРБИЈЕ У 1984. ГОДИНИ

Историјски музеј Србије је у 1984. години насатвио са остваривањем средњорочног програма рада 1981—1985. године за 1984. год.

Активност Музеја у протеклом периоду била је усмерена на решавање проблема смештаја Музеја и заштите музејског материјала.

Средства за рад Музеја одобрена од Републичке заједнице културе у 1984. години нису била довољна за остварење послова предвиђених програмом, па је извршена његова ревизија и усклађивање са одобреним средствима.

Накнадно одобрена средства новембра 1984. године од Републичке заједнице културе донекле су поправила материјални положај запослених у Музеју.

Истраживачким радом, откупом и путем поклона Музеј је обогатио своје збирке за 649 предмета, и то откупом 621, поклоном 28 предмета (по збиркама — етнографска: 14 предмета; ликовна: 23; плаката: 11; збирка књига: 131; фотографија: 53, реалије: 10; архивског материјала: 9; збирка карата: 200; униформи: 19; примењене уметности: 7; збирка НОБ-а: 128 и збирка оружја и војне опреме 8). За откуп је утрошено 615.000.— динара (одобрено од РЗК за редован откуп 550.000 динара и накнадно одобрено 28. 850.— динара). Овај посао обављала је Комисија Музеја за откуп уметничко-историјских дела, која је у току године одржала 8 састанака.

У току године инвентарисано је 876 предмета. Тешки услови рада и неадекватан смештај музејског материјала онемогућили су боље резултате у инвентарисању.

У оквиру документационог центра Музеја уписано је у књигу уласка музејског материјала 939 предмета, откупљених и поклоњених у 1983. години; обрађено је 115 картона централне картотеке и 172 картона помоћне картотеке.

Вршена је ревизија музејских збирки, која је још у току. До сада је извршена провера 5.855 предмета из збирки униформи, фотографија, плаката, примењене уметности, печата, знамења, архивског материјала, реалија, привредно-техничке збирке и фондова Драгутина Милутиновића и Михаила Валтровића.

У оквиру фототеке из збирки је снимљено шест предмета, а у инвентар теренске фототеке уписано је и сређено 139 фотографија и

негатива. За потребе Архива у Зајечару одабрано је и копирано 56 негатива, који ће се употребити за илустрацију књиге „Тимочка буна“. За изложбе „Тимочка буна“, „Организација и наоружање војске у I српском устанку“ и „Душан Поповић“ одабрано је 90 негатива.

За Стручни архив Музеја вршено је редовно прикупљање документације и илустративног материјала о изложбеној активности Музеја, а у оквиру Хемеротеке извршена је класификација и одлагање 857 написа из штампе који се односе на рад и проблеме Историјског музеја Србије и целокупну изложбену активност у Србији.

На извршавању наведених послова радиле су: Милена Рашковић, музејски саветник, и Косана Јочић, виши кустос.

У конзерваторско-преparatorској радионици обављена је конзервација укупно 152 предмета од различитог материјала (дрво, текстил, метал, кожа и др.), од којих је 127 предмета из збирки Музеја, а 25 је власништво других, а позајмљени су и коришћени за излагање на изложбама Музеја.

Вршена је превентивна заштита предмета у депоу и предмета припремљених за изложбе.

Све ове послове под најнеповољнијим условима за рад обавила је преparator-конзерватор Зора Јовановић.

Рађено је на пословима од интереса за Републику, у земљи и иностранству. Завршен је Предлог историјских предмета од изузетног значаја и достављен Заједници музеја Србије и Републичком комитету за културу.

Настављен је рад на прикупљању материјала од осталих музеја који врше послове од интереса за Републику ради припреме Предлога уметничко-историјских дела од изузетног значаја.

Организован је, према усвојеном програму, истраживачки рад и рад на заштити музејских предмета у манастиру Хиландару. У организацији Историјског музеја Србије у Хиландару су боравила два конзерватора — специјалиста за текстил, који су започели рад на конзервацији две средњовековне заставе. Овим послом је руководио проф. др Франц Цурк. У вези са овим одржано је у Музеју саветовање стручњака за текстил.

Послове од интереса за Републику обављали су Косана Јочић, виши кустос, и Борђе Митровић, кустос.

У оквиру издавачке делатности из штампе је изашао Зборник Историјског музеја Србије св. бр. 20, у којем су објављени прилози радника Музеја: „Државно старање о културно-историјским споменицима у Србији у XX веку“, аутор Милена Рашковић, музејски саветник, „Каталог средњовековног оружја и опреме“, аутор Петар Поп Лазић, музејски саветник.

Припремљен је и предат у штампу Зборник, св. бр. 21.

Објављени су каталози изложби организованих током 1984. године, и то: „Организација и наоружање војске у I српском устанку“, аутор Љиљана Алексић, кустос, и „Ослобођење Србије 1944. године“, аутор Павле Стојковић, кустос.

Током године Музеј је имао веома богату *изложбену активност*. Радило се на разради концепције сталне музејске поставке по периодима — од досељавања Словена на Балканско полуострво до данашњих дана. Обрађене су следеће теме: 1. „Провале словенских племена од VI века на Балканско полуострво са Аварима и њихово насељавање освојених територија“ (Петар Поп Лазић, музејски саветник); 2. „Период VII—XV века“ — консултовање литературе и рад на библиографији (Љиљана Алексић, кустос); 3. „Слабљење моћи Османског царства“ (мр Невена Крстић, кустос); 4. „Материјална култура код Срба од XII—XV века“ (Љиљана Прелевић, виши кустос); 5. „Књижевност реализма“ — проучавање литературе за израду концепције и синопсиса (мр Саво Андрић, кустос); 6. „Борба политичких странака, изградња власти, организација војске, делатност Комунистичке партије, синдикални и омладински покрет“ — проучавање литературе за израду концепције (Вељко Бурић, кустос); 7. „Војна проблематика НОР-а у Србији 1941—1945. године“ (Павле Стојковић, кустос); 8. „Разрада концепције НОР-а у Србији 1941—45“ — посебно деловање окупатора и контрареволуционарних снага (Небојша Дамњановић, кустос); 9. „Народна власт у току НОБ-е“ — рад на библиографији и хронологији, (Снежана Солунац, кустос).

Тематске изложбе, које су приказане током године у Београду и другим градовима Србије, чине део сталне поставке.

Изложбе су организоване у оквиру међурепубличко-покрајинске и међународне сарадње.

У 1984. години отворене су нове изложбе: 1. „Организација и наоружање војске у I српском устанку“ (аутор: Љиљана Алексић, кустос); 2. „Ослобођење Србије 1944. године“ (аутори: кустоси — Павле Стојковић, Снежана Солунац и Небојша Дамњановић); 3. Обављене су припреме за приказивање изложбе: „Душан Поповић 1885—1918“ у јануару 1985. г.

Ван предвиђеног програма припремљена је изложба „Конституцисање СР Србије 1944. године и стварање АСНОС-а“ (приказана у Београду новембра 1984. године) у оквиру републичке прославе 40-дишњице АСНОС-а, аутор Миодраг Петровић, виши кустос.

Такође је ван програма уређена спомен-соба Димитрија Туцовића у истоименој Месној заједници СО Врачар и започет је рад на изради синопсиса поставке родне куће војводе Живојина Мишића у Струганику.

Завршени су договори са СИЗ културе СО Лозница око формирања музеја Јадра у Лозници.

Истовремено је рађено на припремама изложби: „Друштвено-политички развитак Србије 1944—50“ и „Душан Поповић 1885—1918. године“, које треба да се отворе у 1985. години.

У Републици Србији приказане су следеће изложбе; „Први српски устанак“ (Лозница), „Тито у партизанској штампи 1941—1945. године“ (Врњачка Бања), „Књижевност НОБ-е 1941—1945“ (Аранђеловац), „Оружје и опрема средњовековног ратника у Србији“ (Врњачка

Бања); „Организација и наоружање војске у I српском устанку“ (Аранђеловац и Топола) и „Ослобођење Србије 1944. године“ (Краљево). Ван плана приказана је у Обреновцу (у ТЕ „Никола Тесла“ и Дому културе) изложба „Осам деценија синдиката и прве синдикалне школе у Србији“.

Музеј је освтарио богату изложбену активност у оквиру међуре-публичко-покрајинске сарадње. Изложба „Тито у партизанској штампи 1941—45“ приказана је у Загребу, Љубљани и Кочевју, а „Оружје и опрема средњовековног ратника у Србији“ — у Марибору.

Планиране изложбе: „Настанак и развој народнослободилачке војске у Македонији“ (Историјског музеја Македоније у Скопљу) и „40 година ослобођења Косова и његове социјалистичке изградње“ (Музеја револуције народа и народности Косова у Приштини) нису приказане у Београду, јер су ова два партнера тражила одлагање за 1985. годину.

У оквиру *међународне сарадње* у Београду је као реципроцитет приказана изложба: „Сећање на људску трагедију“, коју је приредио Музеј за историју радничког покрета из Познања (НР Пољска). Изложба је отворена у Музеју револуције народа и народности Југославије. За ову изложбу штампан је и каталог.

Историјски музеј Србије се у Прагу и Братислави (ЧССР), са запаженим успехом, представио изложбом: „Устанак у Србији 1941. године у делима уметника“ (аутор Љ. Константиновић, музејски саветник).

Настављена је сарадња Музеја са институцијама из области образовања, науке и културе.

У оквиру сарадње са факултетима и школама вршена је одговарајућа стручна обука студената. Урађен је план рада са студентима историје уметности, Филозофског факултета у Београду, (М. Рашковић, музејски саветник), а у рад са њима били су укључени и остали стручни радници Музеја.

Настављена је сарадња са другим музејима у циљу размене искустава, стручне помоћи, размене музејског материјала и слично, затим са архивима, библиотекама и другим радним организацијама.

У оквиру сарадње са другим музејима у СР Србији, Љ. Станојевић, кустос, ангажована је на пословима припреме сталне музејске поставке у згради Основне школе у Орашцу, подигнуте 1834. године у спомен првог српског устанка, и на пословима за обележавање 180-годишњице првог српског устанка — на заштев Универзитетске библиотеке и Основне школе „Бука Динић“.

Рађено је на допуни изложбе „Вожд Карађорђе“ у Тополи.

Музеј је активно сарађивао са Републичком заједницом културе, Републичким комитетом за културу, Заједницом музеја Србије, Савезним и Републичким заводом за међународну сарадњу, Заводом за заштиту споменика културе, Друштвом музејских радника Србије, Српском академијом наука и уметности, Историјским институтом, Филозофским факултетом у Београду, Народном библиотеком, Уни-

верзитетском библиотеком, са свим музејима у Београду и ван њега и другим органима и организацијама у земљи.

У току године вршена је набавка књига за библиотеку. У инвентар књига уведено је 137 публикација (купљено 48, размена 66, поклон 23). Набављено је 30 бројева периодичних публикација (купљено 3, размена 23, поклон 4). Комплетно је обрађено 137 књига, инвентарисано је 30 бројева периодичних публикација; корисницима библиотеке издато је 310 публикација, а враћено 247. У картоне размене уведено је 86 публикација. Послове у библиотеци обављале су Снежана Солунац и Јелена Николић, књижничари.

Самоуправљање у Музеју спроводило се преко Програмског савета, Збора радника, Стручног већа и комисија формираних од стране Збора радника и Стручног већа.

У 1984. години одржана је 21. седница Збора радника, на којима се расправљало о питању смештаја Музеја, пословању Музеја, заштити музејских збирки и другим питањима значајним за успешан рад Музеја.

Разматрани су и усвојени самоуправни споразуми, на пример: Самоуправни споразум о међусобним правима и обавезама у погледу извршавања послова заштите и коришћења уметничко-историјских дела од интереса за Републику и други; вршене измене и допуне нормативних аката (на пример, Правилник о радним односима, и др.).

У 1984. години одржане су 2 седнице Програмског савета, на којима су разматрани извештаји о раду из претходне године и Програм рада за наредну годину, као и питања везана за проблем смештаја Музеја.

У овом периоду одржано је 26 седница Стручног већа, на којима је разматрана целокупна стручна проблематика Музеја.

Разматрани су синопсиси и концепције изложби које су отворене у 1984. години, питања из области међународне, међурепубличко-покрајинске и међумузејске сарадње, откупи итд.

Збор радника и Стручно веће су своју активност одвијали кроз рад стручних и повремених комисија, које су разматрале питања из своје надлежности и припремале предлоге, које је разматрао и усвајао Збор.

У области *општих послова* редовно су праћени позитивни законски прописи и у том смислу усклађивана нормативна акта Музеја, вршени послови из области стицања и распоређивања дохотка, послови из области народне одбране и друштвене самозаштите, кадровске политике и други послови од интереса за развој и рад Музеја.

ДИРЕКТОР
Гојко Лађевић

ПРЕДСЕДНИК
ЗБОРА РАДНИКА
Саво Андрић